

CONVENI MARC DE COL·LABORACIÓ ENTRE L'INSTITUT DE CULTURA DE BARCELONA I L'INSTITUT CATALÀ D'ARQUEOLOGIA CLÀSSICA

Barcelona, 22 de setembre de 2014

REUNITS

D'una part, la Sra. Marta Clari i Padrós, gerent de l'INSTITUT DE CULTURA DE BARCELONA, actuant en nom i representació de l'esmentada entitat creada per l'Ajuntament de Barcelona, per delegació de presidència de data 22 de setembre, amb seu a Barcelona, La Rambla , 99 de CIF núm. P5890006-I, assistida en aquest acte per la secretària delegada, Sra. Montserrat Oriol i Bellot.

I, d'altra part, el Prof. Dr. Joan Gómez Pallarès, director de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica (d'ara endavant ICAC), que actua en nom i representació d'aquesta entitat, d'acord amb el seu càrrec i amb les funcions que li foren delegades pel Consell de Direcció de l'Institut amb data d'11 d'abril de 2002. L'Institut és un consorci integrat per la Generalitat de Catalunya, creat per l'Acord de Govern de la Generalitat de Catalunya, de 2 de maig de 2000 (DOGC núm. 3143, de 19 de maig), amb domicili social a Tarragona, plaça d'en Rovellat, s/n i CIF S-4300033-J

Ambdues parts es reconeixen capacitat legal per formalitzar el present conveni i a tal efecte

EXPOSEN

PRIMER. Que l'ICAC és un centre públic de recerca creat per la Generalitat de Catalunya i la Universitat Rovira i Virgili, amb la participació del Consell Interuniversitari de Catalunya, que té com a finalitat la recerca, la formació avançada i la difusió i cultura clàssiques.

L'Institut Català d'Arqueologia Clàssica té la consideració de centre de recerca de Catalunya, identificat com a centre CERCA, i li és d'aplicació el règim jurídic establert al capítol IV del títol II de la Llei 7/2011, del 27 de juliol, de mesures fiscals i financeres, la disposició addicional vuitena d'aquesta Llei, i la resta de normativa específica que la Generalitat de Catalunya dicti en matèria de recerca.

SEGON. Que l'ICUB és una entitat pública empresarial local de l'Ajuntament de Barcelona, l'objectiu de la qual és el desenvolupament de forma directa i descentralitzada de serveis i àrees d'actuació cultural i en concret, crear, gestionar i mantenir el patrimoni artístic, científic, tecnològic, natural i documental de la ciutat de Barcelona.

TERCER. Que l'ICUB, mitjançant el Servei d'Arqueologia de Barcelona i el Museu d'Història de Barcelona coordina les intervencions arqueològiques que es realitzen a la ciutat de Barcelona i s'ocupa de la gestió i difusió de tot el patrimoni arqueològic que aquestes intervencions generen.

QUART. Dins del procés històric de formació de la ciutat de Barcelona, l'antiguitat entesa des d'una perspectiva diacrònica ample que comprèn de la protohistòria a l'antiguitat tardana, constitueix a Barcelona una fita molt remarcable, amb la fundació de la ciutat en època d'August i l'estructuració i ocupació del territori. Les empremtes d'aquest període marquen l'inici del procés històric de creació d'un espai urbà, periurbà i rural, que avui conforma la ciutat de Barcelona.

CINQUÈ. La Barcelona romana ha estat per a l'ICAC un tema de recerca molt rellevant des de l'inici de l'activitat de l'institut. L'ICAC ha impulsat en els darrers 10 anys diversos projectes de recerca centrats en aspectes diversos de la Barcelona romana i el seu territori, així com en la geografia històrica de determinats sectors de la ciutat, especialment la muntanya de Montjuïc.

SISÈ. Que les dues entitats estan interessades a col·laborar mútuament per donar difusió a les activitats que durà a terme l'ICUB en el marc de la Mercè 2014 i per això s'estableix el present conveni de col·laboració, d'acord amb les següents:

CLÀUSULES

PRIMERA. OBJECTE DEL CONVENI

L'objecte general del present conveni és fixar el marc general de col·laboració entre l'Institut de Cultura de Barcelona (ICUB), per mitjà del Servei d'Arqueologia de Barcelona i el Museu d'Història de Barcelona (MUHBA), i l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica (ICAC). La recerca relativa a l'antiguitat al terme de Barcelona i, molt especialment, sobre la ciutat romana de Barcelona, és el marc històric de referència d'aquest conveni. En concret, són objectius generals d'aquest conveni de col·laboració entre les dues institucions:

- Les relacions de caràcter científic, tècnic, docent i cultural en l'àmbit de l'arqueologia clàssica
- La col·laboració en programes i projectes de recerca
- La col·laboració en programes i projectes de difusió
- La col·laboració docent en programes i cursos de formació avançada
- L'intercanvi d'informació sobre temes de recerca, llibres, publicacions i altres materials d'interès comú. En aquest sentit, s'habilitaran els mecanismes necessaris per permetre l'accés a les seves biblioteques i als serveis que s'hi ofereixen

SEGONA. EIXOS PRINCIPALS DE COL·LABORACIÓ

En el marc general de col·laboració, les institucions signants especifiquen que els eixos principals de col·laboració són els següents:

1. Col·laboració i assessorament científic i tècnic en estudis derivats d'intervencions arqueològiques urbanes gestionades des del Servei d'Arqueologia de Barcelona
2. Col·laboració en l'àmbit de les TIC, models digitals 3D i realitat augmentada
3. Col·laboració en publicacions conjuntes d'estudis
4. Col·laboració en l'àmbit de la formació avançada, en màster i doctorat
5. Desenvolupament de projectes comuns de recerca i preparació de propostes en el marc de convocatòries de l'Horitzó 2020

En el document annex al conveni s'exposa amb més detall els eixos relacionats en aquesta clàusula.

TERCERA. PARTICIPACIÓ EN EQUIPS DE RECERCA

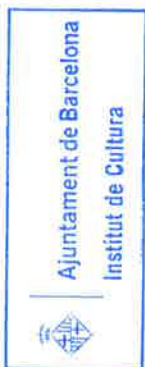
El personal tècnic del Servei d'Arqueologia de Barcelona i del Museu d'Història de Barcelona que duguin a terme activitats de recerca en projectes comuns amb l'ICAC podran incorporar-se com a investigadors col·laboradors al Grup de Recerca Consolidat reconegut per la Generalitat de Catalunya (2014 SGR 1197) que coordina l'ICAC i en formen part la Universitat Autònoma de Barcelona i la Universitat Rovira i Virgili.. Podran també tramitar a través de conveni específic el seu reconeixement com a investigadors adscrits de l'ICAC.

QUARTA. PARTICIPACIÓ EN PROJECTES DE RECERCA

La coordinació interinstitucional entre l'ICUB i l'ICAC, duta a terme en el marc d'aquest conveni, ha de permetre la participació del Servei d'Arqueologia de Barcelona i el Museu d'Història de Barcelona en projectes de recerca finançats en el marc dels programes europeus de recerca, així com d'altres d'àmbit català o espanyol. D'aquests programes de recerca cal destacar el Programa Marc de la Unió Europea per a la recerca i la Innovació (Horitzó 2020) i en aquest mateix marc, els impulsats per l'European Research Council (ERC).

CINQUENA. APLICACIÓ DEL CONVENI

Quan es consideri necessari, el present conveni es desplegarà mitjançant la realització de convenis i/o acords específics entre l'ICUB, mitjançant el Servei

d'Arqueologia i el Museu d'Història, i l'ICAC, a proposta de qualsevol de les dues institucions.

SISENA. CARACTERÍSTIQUES DELS CONVENIS ESPECÍFICS

Els convenis específics que puguin desenvolupar-se per a fer front, entre d'altres, als projectes de recerca relacionats en l'annex que acompanya a aquest conveni, hauran d'incloure amb detall les qüestions següents:

- Definició de l'objectiu que es persegueix
- Descripció del programa de treball, indicant la temporalitat i la forma de seguiment, i especificant quines tasques realitzarà cada una de les parts
- Relació de les aportacions de recursos humans, materials i econòmics que durà a terme cada institució
- Els tècnics o científics designats per cada institució que es responsabilitzaran del projecte o conveni específic
- En el cas que es realitzin préstecs d'equips entre els dos organismes, s'haurà d'esmentar la data de devolució i el responsable del manteniment, reparació i/o reposició en el cas de pèrdua o avaria
- La definició de l'autoria i del sistema d'edició i difusió de resultats obtinguts en el projecte o conveni específic

SETENA. CARACTERÍSTIQUES DE LES ACORDS ESPECÍFICS

Els acords específics seran:

- Per realitzar tasques que seran simples en la seva execució i breus en la seva durada
- Per dur a terme col·laboracions científiques puntuals en projectes que impulsin les institucions signants d'aquest conveni
- Per la col·laboració en actes i activitats de trobades i de difusió científica que organitzin les institucions signants d'aquest conveni

En el desenvolupament dels acords específics es mantindran sempre la independència en la organització interna, pressupostària i administrativa de cadascuna de les institucions signants.

VUITENA. COORDINACIÓ DEL CONVENI

Per facilitar l'elaboració dels convenis i els acords específics es constituirà una Comissió de coordinació paritària integrada pel president de l'ICUB i el director de l'ICAC, o de les persones a qui deleguin, a més d'un representant de cada part. L'esmentada Comissió es constituirà en el termini de noranta dies (90), comptats a partir de la data de signatura d'aquest conveni marc.

Aquesta Comissió, entre d'altres funcions, tindrà cura del seguiment d'aquests conveni marc; proposarà i impulsarà els convenis específics, i en farà el seguiment posterior; i també aprovarà i coordinarà les activitats específiques.

La pròpia Comissió, un cop establerta, decidirà el seu règim de reunions i d'adopció vàlida d'acords.

NOVENA. RÈGIM ECONÒMIC

Aquest conveni no implica cap compromís econòmic per part de les entitats signants. L'ICUB, directament o a través del Servei d'Arqueologia de Barcelona o del Museu d'Història de Barcelona, i l'ICAC, si escau, hauran de fer una previsió dins dels seus pressupostos anuals dels possibles compromisos econòmics que es derivin de la programació de les activitats finalment convingudes a través de convenis específics.

DESENA. DRETS DE PROPIETAT INTEL·LECTUAL I PUBLICACIONS

Els drets de propietat intel·lectual dels resultats de qualsevol treball realitzat en el marc d'aquest conveni seran propietat conjunta de l'ICUB i de l'ICAC. Els resultats dels treballs seran objecte d'una publicació conjunta entre ambdues institucions; en el cas que una de les dues institucions vulgui fer una publicació per separat, caldrà fer constar la coautoría dels treballs.

ONZENA. CAUSES DE RESOLUCIÓ

El present conveni es podrà resoldre per alguna de les causes següents:

- Mutu acord de les parts.
- Incompliment per alguna de les parts de qualsevol de les clàusules establertes en el present conveni.
- Decisió de qualsevol de les parts si sobrevinguessin causes que impedeixin o dificultin de forma significativa l'execució del conveni, sempre que sigui comunicada per escrit a l'altra part amb antelació suficient mitjançant denúncia.

En cas de resolució del conveni, les parts queden obligades al compliment dels seus respectius compromisos fins a la data en què aquests es produeixin.

DOTZENA. RESOLUCIÓ DE CONFLICTES

Les parts es comprometen a resoldre amigablement qualsevol diferència que pugui sorgir sobre el present conveni. En el cas de no ser possible una solució amistosa, per resoldre qualsevol divergència que pugui sortir de la interpretació

o aplicació d'aquest conveni, les parts se sotmeten expressament a la jurisdicció dels jutjats i tribunals de Barcelona.

TRETZENA. DURADA DEL CONVENI

Aquest conveni entrarà en vigor en el moment d'ésser signat i tindrà una durada de quatre anys, renovables automàticament si cap de les dues parts no ho comunica per escrit amb sis mesos d'antelació. Aquesta decisió no afectarà la durada dels convenis específics, que continuaran vigents segons les dates que tinguin establertes.

CATORZENA. RESOLUCIÓ DEL CONVENI ANTERIOR

Amb la signatura d'aquest conveni es resol el Conveni marc de col·laboració entre l'Institut de Cultura de Barcelona mitjançant el Museu d'Història de Barcelona i l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica formalitzat el dia 18 de febrer de 2010.

I, com a prova de conformitat, signen el present conveni per duplicat en la data i el lloc esmentats a l'encapçalament.

Marta Clari i Padrós
Gerent
Institut de Cultura de Barcelona

Joan Gómez Pallarès
Director
Institut Català d'Arqueologia Clàssica

Montserrat Oriol i Bellot
Secretaria Delegada

ANNEX AL CONVENI MARC DE COL·LABORACIÓ ENTRE L'INSTITUT DE CULTURA DE BARCELONA, A TRAVÉS DEL SERVEI D'ARQUEOLOGIA DE BARCELONA I EL MUSEU D'HISTÒRIA DE BARCELONA, I L'INSTITUT CATALÀ D'ARQUEOLOGIA CLÀSSICA

Continguts específics de l'acord marc de col·laboració

1. Col·laboració i assessorament científic i tècnic en estudis derivats d'intervencions arqueològiques urbanes gestionades des del Servei d'Arqueologia de Barcelona

En l'actualitat (2014) aquesta col·laboració es duu a terme en les següents intervencions arqueològiques:

- Sotstinent Navarro
- Mercat de Sant Antoni
- Vil·la del Pont del Treball Digne

2. Col·laboració en l'àmbit de l'aplicació de les TIC

La creació de tecnologies i models digitals 3D i de realitat augmentada aplicada a la socialització del patrimoni arqueològic com a recurs cultural és un dels reptes de l'Horitzó 2020. El patrimoni històric i arqueològic de Barcelona presenta en aquest marc un gran impacte a escala local, nacional i internacional. La potencialitat de la ciutat de Barcelona en el foment de l'arqueoturisme és molt elevada. La recerca en la creació de models digitals per a una millor comprensió del patrimoni arqueològic constituirà doncs un eix de col·laboració essencial en aquest context. Es fomentarà en aquest sentit la col·laboració amb la Unitat de Documentació Gràfica de l'ICAC.

3. Col·laboració en publicacions conjuntes d'estudis i recerques

L'ICAC i l'ICUB tenen línies de publicació pròpies d'elevat impacte. Es preveu la col·laboració en edicions conjuntes.

En aquest sentit, una edició pendent és la publicació en curs de la monografia resultant de la memòria final del projecte de l'ICAC: "Paisatge històric a la muntanya de Montjuïc". L'edició resta pendent de l'acord d'Hàbitat urbà de Barcelona per procedir a la impressió. El conveni preveu que juntament amb Hàbitat urbà, l'ICAC i l'ICUB cerquin fonts de cofinançament per procedir a la publicació digital o en format paper.

4. Col·laboració en l'àmbit de la formació avançada, en màster i doctorat

Es preveu l'acolliment d'estudiants en pràctiques del Màster en Arqueologia Clàssica de l'ICAC-URV-UAB al centre de documentació del Servei d'Arqueologia i la coordinació conjunta de treballs de màster i doctorat.

5. Desenvolupament de projectes comuns de recerca i preparació de propostes en el marc de convocatòries de l'Horitzó 2020

Els projectes que inicialment es preveuen desenvolupar conjuntament en el marc del present conveni són:

* El territori abans de Bàrcino

- Montjuïc, centre comercial i la desembocadura del Llobregat
- Poblament i ocupació del territori en època ibera. Estudi de l'assentament de plana de l'Hospital de Sant Pau

* El territori de Bàrcino: l'ager *Barcinonensis*

- Arqueologia ambiental i evolució del paisatge: l'evolució de la línia de costa i definició del front litoral de Barcelona entre el Besòs, la ciutat i la muntanya de Montjuïc. Projecte desenvolupat en col·laboració amb el SERP de la Universitat de Barcelona i l'Institut de Ciències de la Terra Jaume Almera (ICTJA) del CSIC
- La xarxa viària romana i la centuriació de Bàrcino: ocupació i organització del territori. Estudi de la centuriació de Bàrcino a través de trams de vies excavats, situació de necròpolis i d'assentaments rurals, així com de l'orientació d'estructures rurals i *villae*. El conveni ha de servir per treballar una BD integrada entre el GIAP de l'ICAC i el Servei d'Arqueologia de Barcelona
- Arqueobotànica aplicada a la Barcelona antiga i medieval. Projecte sobre paisatge, alimentació i economia antiga, desenvolupat en col·laboració amb la Universitat de Nottingham i el SERP de la Universitat de Barcelona
- L'artesanat i el comerç a la ciutat de Bàrcino. Projecte centrat en l'anàlisi de la carta arqueològica del Servei d'Arqueologia de Barcelona

* La gestió de l'aigua a la Barcelona romana

- L'aqüeducte de Bàrcino
- Caracterització del traçat i de la xarxa d'abastiment i distribució urbana. Del naixement a les fonts del Besòs a Montcada, fins l'entrada a la ciutat per la plaça Nova. Aquest element ens podria ajudar a portar el pla Bàrcino, fora del districte de Ciutat Vella, ja que es conserva un bon tram de la conducció soterrada a Sant Andreu, al carrer del Coronel Monasterio.
- Ús i evolució: de la fi de l'aqüeducte romà a la construcció del Rec Comtal.
- Patrimonialització de les restes monumentals de l'aqüeducte i posada en valor.

- Conjunts termals. Bàrcino tenia un bon nombre de conjunts termals, tant públics com privats. El seu estudi ajudarà a conèixer millor la gestió de l'aigua a època romana, així com els costums higiènics i lúdics dels romans

*L'urbanisme de la colònia. Arquitectura pública i privada

Cal treballar per obtenir una planimetria arqueològica de la ciutat romana, assenyalant les restes documentades per l'arqueologia i les hipòtesis de reconstrucció. Bàrcino era una petita ciutat a nivell d'espai construït, però un important centre econòmic i comercial. Tot i això, com a colònia romana deuria equipar-se amb tots els edificis que definien la *civitas*. És poca l'arquitectura pública documentada, per tant, és un dels elements a treballar amb més profunditat de cara a explicar la ciutat.

- Arquitectura pública

- Muralla:

- Passeig de la Muralla
- Sotstinent Navarro
- Plaça Traginers – Baixada Viladecols
- Estudi sector oriental de tot el recinte
- Porta de la Plaça Nova

- El temple de Bàrcino:

Malgrat ser un dels elements més representatius de la ciutat romana, és un gran desconegut. Tota la documentació generada es basa en les primeres publicacions de l'edifici al segle XIX. Recentment noves recerques de membres del MIRMED GIAC de l'ICAC han permès plantejar hipòtesis innovadores que proposen un canvi en l'orientació del temple i en la morfologia del fòrum de la colònia romana. La contrastació d'aquestes noves propostes requereix la preparació i el desenvolupament d'un projecte de recerca sobre aquest element únic i singular i el seu entorn, determinant per conèixer l'estructura de la ciutat romana.

En aquest context es proposa dur a terme una recerca històrica, documental i arqueològica de l'entorn que compregui la recerca d'arxiu de documentació escrita i cartogràfica, memòries d'excavació, informes arqueològics, etc, i la correlació del conjunt de dades en un SIG. Aquest treball documental permetrà proposar la idoneïtat de l'excavació de sondejos de diagnòstic en diversos punts de l'entorn del monument per a la seva caracterització.

- Arquitectura privada

- Avinyó, 15.

Per tal de poder dur a terme la seva museïtzació, cal enllestir l'excavació de les restes, per tal de poder fer una bona interpretació de la planta i evolució de la casa. El conjunt de pintura recuperat documenta un propietari amb força

riquesa, i amb una bona posició social. Hi ha diversos aspectes a estudiar de la casa, on la col·laboració entre el Servei d'Arqueologia i l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica pot ser clau. Per exemple, l'estudi dels marbres de l'*opus sectile*, des de la Unitat d'Estudis Arqueomètrics de l'ICAC. Igualment, l'estudi de les restes epigràfiques conservades a les pintures, estudi ja en curs per diversos membres de l'ICAC

*Bàrcino a l'Antiguitat tardana

- Les excavacions arqueològiques dutes a terme a l'entorn de la plaça de Sant Miquel de Barcelona.

Es tractaria d'una investigació revisionista en base a l'arqueologia urbana desenvolupada en aquesta àrea intramurs des de la dècada dels anys 60 del segle XX; amb la intenció d'intensificar el coneixement científic d'una de les àrees més representativa i poc coneguda de la història de l'antiga Bàrcino. Les dades conservades mostren la implantació d'un extens conjunt termal públic i la posterior cristianització tardoantiga dels banys que va donar lloc a l'església de Sant Miquel. Altres elements semblen indicar la importància d'aquesta zona durant l'antiguitat tardana, un lloc que podria haver tingut un paper rellevant en la Bàrcino visigoda. D'altra banda, l'estudi dels materials arqueològics dels segles V-VIII, que procedeixen de les excavacions de la plaça i es conserven al Museu d'Història de Barcelona, és pròpiament una línia de recerca paral·lela que ajudarà a acabar de fitxar l'horitzó ceràmic d'aquest segle i definir la cultura etnogràfica a les portes de la Catalunya medieval.

*Col·lecció de referència de marbres i altres roques utilitzades a l'antiguitat de la Unitat d'Estudis Arqueomètrics (UEA) de l'ICAC

La UEA de l'ICAC té especial interès en l'estudi de materials corresponents a programes ornamentals, arquitectònics o decoratius de la ciutat de Bàrcino i el seu entorn. La UEA té interès també en establir les bases per realitzar un catàleg de referència sobre els materials lapidis emprats a la ciutat de Bàrcino durant època romana. L'estudi de l'*opus sectile* de la Domus de la c/ Avinyó 15) s'inscriu en aquest context. En aquest sentit, es preveu l'ampliació d'aquesta col·lecció a partir de l'estudi dels fons conservats als magatzems del Centre de Conservació i Restauració del Museu d'Història de Barcelona (MUHBA) a la Zona Franca, amb peces procedents de les intervencions arqueològiques a la ciutat de Barcelona.

D'altra banda, dins d'aquest marc de col·laboració, la UEA podrà realitzar diverses tasques de laboratori: caracterització i/o identificació de materials ceràmics, lapidis i morters d'època clàssica, preparació de les mostres, realització de les anàlisis i obtenció de les dades analítiques, elaboració i interpretació de les dades.

